
BUDOUCNOST

ARCHITEKTURY

VE

100
BUDOVÁCH

DIVY SVĚTOVÉ AVANTGARDNÍ ARCHITEKTURY

Copyright © 2015 by Marc Kushner

All rights in and to the copyrights and trademarks in the Work are retained exclusively by Proprietor and the TED Conferences for their sole use. Publisher shall use said copyrights and trademarks only as permitted hereunder and not for any other purpose or publication.

Translation © 2016 by Radovan Baroš

Jacket and interior design by: MGMT.design

Series design by: Chip Kidd

Cover photo by David Frank

Czech edition © 2016, 2016 (elektronická verzia) by NOXI

Z anglického originálu The Future Architecture
in 100 Buildings

(Simon & Schuster, Inc. TED Books, New York 2015)

přeložil Radovan Baroš

Redigovala Marie Sluková

Obálku a sazbu zhotovil ITEM, spol. s r. o., Bratislava

Vydalo vydavatelstvo Noxi, s. r. o., v Bratislavě v roce 2016
jako svou 145. publikaci v elektronické podobě.

Vydání první

Počet stran 128

Sazba ITEM, s. r. o., Bratislava

ISBN 978-80-8111-423-6

www.noxi.cz

EXTRÉMNÍ LOKALITY

2

4

4

6

8

9

11

11

12

13

PŘESTAVBA

16

17

18

18

21

23

23

24

24

27

PRO VAŠI VĚTŠÍ POHODU

28

29

31

34

36

37

38

40

41

43

43

POP-UPS

45

46

46

47

48

OBJEVITELÉ TVARŮ

52

54

55

56

58

58

60

62

63

64

66

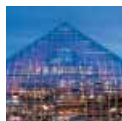
67

69

69

70

71

72

74

75

AUTOMOBILISMUS

77

77

78

80

PŘÍRODNÍ STAVITELSTVÍ

80

81

82

87

87

89

90

91

92

94

PŘÍSTŘEŠÍ PŘED BOUŘKOU

94

97

97

100

102

103

104

106

109

109

SMRSKNĚTE SE

110

112

114

114

115

SOPEČNÉ KATALYZÁTORY

116

117

120

121

123

123

OBSAH

124

126

126

128

129

130

131

132

133

135

PLNOU PAROU VPŘED

135

137

137

141

141

142

143

144

144

146

148

149

150

150

152

155

BUDOUCNOST

ARCHITEKTURY

VE

100

BUDOVÁCH

Úvod

Tato kniha by vás chtěla přimět k tomu, abyste od architektury žádali více.

Bydlíte v domě, pracujete v kanceláři, posíláte děti do školy. Tato místa nejsou jen pozadím, na němž se odvíjejí příběhy vašich životů. Utvářejí vaše životy. Rozhodují o tom, koho vidíte, co vidíte a v jakém světle se na ně díváte.

Architektura má vliv na to, jak se dnes a denně cítíme, což není nic divného, když vezmeme v úvahu, kolik času všichni trávíme pod střechami. Průměrný Američan kupříkladu je devadesát procent svého času v různých budovách, přesto nám však mnohé z nich nedopřávají přirozené světlo, nutí nás k živoření pod nízkými stropy a přehlíží naši osobní, sociální a ekologické potřeby.

Nemusí tomu tak být. Jsme schopni tuto mocnou sílu ovládnout. Musíme toho jen od našich budov začít žádat více.

Tato architektonická revoluce je již v plném proudu. Zejména pod vlivem debat umožněných sociálními médii má průměrný člověk méně než kdykoliv dříve problémy s tím utvořit si na architekturu vlastní názor. Jeden a tři čtvrtě miliony smartphonů zásadně mění způsob vnímání architektury, když dělají z každého jednotlivého člověka fotografa architektury. Snímky sdílené na sociálních médiích osvobozují stavby od jejich

geografické lokalizace a vytvářejí prostor pro novou kvalitu veřejné angažovanosti. Naše dnešní vnímání architektury se nese v duchu nebyvalé bezprostřednosti, která skýtá potravu pro globální rozpravu o stavitelství a jeho dopadech.

Tato revoluce na poli moderních komunikací v nás odbourává zábrany, abychom se pouštěli do kritiky architektonického prostředí, které nás obklopuje, byť by se tato kritika měla omezit na pouhé výkřiky ve stylu „Božíčku, to je paráda“ nebo „Z toho mi běhá mráz po zádech“. Tato zpětná vazba architekturu vyjímá z výsostné kompetence expertů a kritiků a vkládá moc do rukou těch, na nichž skutečně záleží: každodenních uživatelů. Začali jsme různá místa „milovat“ a „nenávidět“ nahlas. Architekti nás mohou slyšet v reálném čase, což jim dává autoritu (a někdy je i nutí) pít se po nových nápadech, vytvářet řešení reagující na ty nejnaléhavější sociální a environmentální potřeby dneška.

V tomto novém světě, v němž lidé od svých budov žádají více, nejsou již architekti pro tu či onu chvíli svázáni jen jedním jediným stylem. Lidé si nepřejí, aby městská knihovna v Seattlu vypadala stejně jako babiččina knihovna v New Jersey. Dokonce ani historici stavitelství nevědí, co přesně se právě nyní odehrává, protože se všechno tak překotně mění. Popravdě už nikdy nebudou vědět, co se

v dané chvíli děje, protože budoucnost architektury spočívá ve frenetické smršti experimentování a přehodnocování zavedených návyků.

V této knize je veřejnost pojmána jako partner architektonického hledání. Otázky kladené na adresu budov a architektů vytvářejí půdu pro novou budoucnost – takovou, která bude vypadat značně odlišněji, než je náš současný svět. Některé z otázek, které tato kniha klade, mohou znít bláhově: Co kdyby váš dům stavěla kráva? Lze plavat ve spláškách? Můžeme žít na Měsíci? Před dvěma stoletími bylo však stejně bláhové ptát se, zda můžu žít v oblacích nebo zda budu v létě potřebovat svetr. Nyní, když nám výtahy a klimatizace umožňují žít v oblacích a mrznout v dusivém horku, si musíme klást komplikovanější, nápaditější otázky.

Architekti disponují nezbytným know-how k navrhování budov, které mohou být zelenější, inteligentnější a přátelštější – a veřejnost se jim nyní v tomto úsilí stala partnerem. Tato kniha podává na stovce příkladů návod, jak se vy, já a spolu s námi celý svět může dožadovat kvalitní architektury.

Jak jsme vybírali naše budovy

Více než stovka projektů vybraných pro tuto knihu jsou vědecky nepodloženým a čistě subjektivním výběrem těch nejzajímavějších a nejrelevantnějších architektonických počínů dneška. Pocházejí ze všech světových kontinentů a ztělesňují rozmanité architektonické styly. Jsou velké i malé, jsou to koncepty i již existující stavby. Byly původně vybrány z více než pěti tisíc hesel zařazených do prestižní architektonické mezinárodní soutěže Architizer A+ Awards a jsou podepřeny vyčerpávajícím bádáním, rozhovory a osobními zkušenostmi.

EXTRÉMNÍ LOKALITY

Touha lidstva objevovat extrémní lokality a stavět v nich vzbuzuje zásadní otázku: Jak? Jak přežijí vědci, kteří se usadí na severním pólu? Kam se ukryjí přírodovědci, kteří budou chtít pozorovat soby v norské tundře? Kde budou žít naše děti, až jednoho dne přistanou na Marsu?

1 Můžeme přežít na nejnehostinnějším místě světa?

Zapomeňte na vesmír. Vědci stále ještě objevují nezmapovaná území tady na Zemi. Toto přenosné výzkumné zařízení je umístěno na Bruntově ledovém šelfu a je nejjižnější antarktickou stanicí provozovanou polární agenturou British Antarctic Survey. Je usazena na konstrukci připomínající obří lyže, jejichž hydraulické nohy stanici umožňují, aby se po intenzivních sněhových srážkách sama vyprostila ze závějí; když se v teplejším počasí ledový šelf posune blíže k moři, lze moduly spustit na úroveň ližin a odtáhnout je na nové stanoviště. Stanice nastavuje novou laťku klimatickému výzkumu v polárních oblastech, přičemž její tvar připomínající kosmickou loď přitahuje k této průlomové stavbě zaslouženou pozornost.

Vaše přežití je závislé na dobrém projektu.

Antarktická výzkumná stanice Halley VI.
Antarktida

HUGH BROUGHTON
ARCHITECTS A AECOM,
REALIZACE PROJEKTU
GALLIFORD TRY PRO
BRITISH ANTARCTIC
SURVEY

2 Jak vypadá architektura ve výšce nad tři tisíce metrů nad mořem?

Tato rakouská lyžařská chata přístupná jen v gondole lanovky shlíží na svět z výšky tři tisíce tři sta padesát metrů nad mořem. Tento architektonický projekt pracuje s ryzím vizuálním a fyzickým působením otevřené krajiny; stavba je umístěna na vrcholku hory a nebrání tak unikátní přírodní „sněhové architektuře“, aby se kolem ní hromadila a tála bez zábran. Skleněná okna dovolují výhled v poloměru téměř tři sta šedesáti stupňů. Jsou zarámována speciálně zkonstruovanou podlahou a střechou, které dokážou odolávat přírodním živlům a teplotním výkyvům okolního prostředí.

Wildspitzbahn.
Tyrolsko, Rakousko
BAUMSCHLAGER HUTTER
PARTNERS

Nejlepším architektem je příroda.

3 Může nám architektura dláždít cestu do nebe?

Tyto vyhlídkové plošiny se vznášejí nad Trollstigenem neboli Trolí cestou, což je horská turistická stezka, která se klikatí a stoupá podél takřka strmých skalních stěn a shlíží na dramaticky rozeklaný horský průsmyk klenoucí se mezi hlubokými norskými fjordy. Místo je přístupné a veškeré stavební práce jsou zde možné pouze v létě, kdy není klima tak drsné, nicméně plošiny musí být schopny odolat nepřízní počasí po celý rok. Úzká silnice si sice razí cestu zrádným terénem, nicméně její pozoruhodná odolnost a um jejích stavitelů jí umožňuje vzdorovat drsnému norskému klimatu.

Národní turistická stezka
Trollstigen.
Trollstigen, Norsko
REIULF RAMSTAD
ARKITEKTER

Nejlepší architektura nám dává zapomenout, jak je ve skutečnosti složitá.

4 Co dělají sobi po celý den?

Pěší stezka nás dovede na náhorní plošinu nabízející velkolepý výhled na horský hřeben Dovrefjell v centrálním Norsku, který je domovem jedněch z posledních stád divokých sobů v Evropě. Zvrásněný pavilon láká návštěvníky, aby se v jeho útrobách ohřáli a pozorovali nedaleká stáda sobů. Stavba je ukázkovým příkladem důmyslného využití kontrastních materiálů: rigidní vnější ocelová konstrukce ze surové oceli a skla ve svém nitru skrývá měkké dřevěné jádro tvarované jako okolní skály, které byly po staletí vystaveny rozkladnému působení větru a tekoucí vody.

Architektura přeje milovníkům dobrodružství.

Tverrfjellhytta – pavilon
pro sledování divokých
sobů. Hjerkind, Norsko
SNØHETTA

5 Může být moderní architektura důvod pro to, abychom se vydali na náboženskou pouť?

Ruta del Peregrino (Cesta poutníků) je poutní stezka, která se klikatí v hornatém terénu mexického státu Jalisco v délce více než sto patnácti kilometrů. Každoročně téměř dva miliony lidí podstupují namáhavé putování, aby se pomodlili k Panně Marii z Talpy. Tato vyhlídková plošina je jednou z devíti staveb, jejichž posláním je poskytnout poutníkům orientační body a přístřeší (a přilákat k stezce více příležitostných návštěvníků). Její konstrukce vyvážená jako houpačka rámcuje vyhlídku z jednoho z nejvýše položených bodů stezky a nabízí krátký oddech od namáhavého pěšího putování.

Vyhlídková plošina
Las Cruces. Ruta del
Peregrino, Jalisco,
Mexiko

ELEMENTAL

Architektura se může stát smyslem naší pouti.

6 Můžeme snít ve svitu severní polární záře?

Tento luxusní hotel se s pomocí islandské krajiny, která působí, jako by byla z úplně jiného světa, pokouší ve svých hostech navodit pocit dokonalého úniku od civilizace. Projektanti si zvolili lokalitu pro jeho stavbu velice pečlivě – podle místní lidové tradice není radno vyrušovat nedaleko žijící jeskynní skřítky. Ohledy k životnímu prostředí je vedly k tomu, aby hojně využívali recyklované materiály; pro výrobu umyvadel v koupelnách posloužily gumové pneumatiky a světidla byla vyrobena z lávy. Takřka nevyčerpatelná, přesto však udržitelná zásobárna teplé vody pochází z horkého pramene, který je nedalekou sopkou ohříván na sto devadesát stupňů celsia. A když padne noc, na nebi se rozzáří nevidaná podívaná.

ION Luxury Adventure Hotel. Národní park Þingvellir (Thingvellir), Island
MINARC

Architektura nám dává pocit dotek vesmíru na naší vlastní planetě.

7 Může budova stát na špičkách?

V tomto odlehlém letovisku jsou chatky navrženy tak, aby si jejich obyvatelé mohli vychutnávat odloučení pouště. Namísto toho, aby architekti umístili prefabrikované domky EcoLoft s půdorysem dvaceti metrů čtverečních normálně na zem, usadili je na ocelové vzpěry a vyzdvihli nad zemský povrch. Jsou po areálu rozesety jako balvany a vytvářejí malebný půdorys.

Encuentro Guadalupe.
Baja California, Mexiko
GRACIA STUDIO

Ekoturistika se neobejde bez ekoarchitektury.

8 Mohou plout kanceláře po vodě?

Ředitelství společnosti Arctia Shipping je plovoucí kancelářská budova, jejíž architektonický návrh připomíná vzhled jejích sousedů: říčních člunů schopných prorážet led, které byly vyprojektovány tak, aby si poradily s místními extrémně nízkými teplotami, a které kotví na pobřeží helsinské čtvrti Katajanokka. V její horizontální mase a fasádách z plátů černé oceli speciálně upravených podle požadavků zákazníka se zrcadlí černé trupy lodí, zatímco interiéry vyložené lakovaným dřevem připomínají dávné tradice lodního stavitelství.

Ředitelství Arctia
Shipping.
Helsinky, Finsko
K2S ARCHITECTS

**Jestliže mohou plout po vodě budovy,
proč by to nedokázala celá města?**

9 Můžeme z nízké rozlehlé budovy dosáhnout na hvězdy?

V chilské poušti Atacama se nachází Very Large Telescope (Velmi velký teleskop), přístroj, jenž dělá čest svému jménu – jde o jedno z největších a nejmodernějších optických zařízení na Zemi. Vědci, kteří pracují v tomto špičkovém objektu provozovaném Evropskou jižní observatoří, potřebují v tamních drsných klimatických podmínkách (žhavé slunce, extrémní sucho, zemětřesení) ubytování, které jim usnadní odpočinek a zotavení mezi jednotlivými směnami. Tento hotel se rozprostírá po krajině a poskytuje oddech těm, kteří se vydávají do tohoto překrásného, drsného prostředí na prodloužené návštěvy.

Hotel Evropské jižní observatoře (ESO).
Cerro Paranal, Chile
AUER WEBER

Vědecký pokrok vyžaduje zdravé vědce.

10 Můžeme žít na Měsíci?

Až bude žít lidstvo jednou na Měsíci, bude potřebovat ochranu před gama-zářením. Toto obydlí pro čtyři osoby nám poskytne právě to a ještě navíc i ochranu před velkými teplotními výkyvy a meteority. Nafukovací kopule propůjčují stavbě jedinečný tvar. Roboti napájení solární energií vtisknou za pomoci 3D tisku na jejich povrch vrstvu měsíčního prachu (regolit), a vytvoří tak ochranný štít, který je ultralehký, protože nepotřebuje lepidlo ani jiné pojivo – jeho částičky k sobě lnou přirozeně. Architekti stvořili jeden a půl tunový model a testovali malé moduly ve vakuové komoře. Očekáváme, že na jižním pólu Měsíce brzy vyroste první obytná stavba.

Architektonická vynalézavost není navždy připoutána k Zemi.

Měsíční příbytky
vybudované za pomoci
3D tisku (koncept).

FOSTER + PARTNERS
VE SPOLUPRÁCI
S EVROPSKOU
VESMÍRNOU AGENTUROU

PŘESTAVBA

Zahodit plastovou lahev určitě není nic chvályhodného. Představte si však, jaké to asi je, když se musí zničit stavba, která již dosloužila svému účelu! Výstavba nových budov je vysoce neefektivní, a proto se třeba v USA soustředí devadesát procent veškeré stavební činnosti na stávající budovy. Obilné silo se přestaví na umělecké muzeum a z čističky se stane stavební ikona. Pro současné budovy, které již dosloužily, lze vytvořit novou budoucnost, když naši minulost použijeme k jiným účelům.

11 Je možné nakupovat v katedrále?

S tím, jak ze světa pomalu mizí knihkupectví z malty a cihel, stávají se z těch zbývajících posvátná místa, kam se lze uchýlit před světem. Jaké lepší místo by si tedy mohl zvolit holandský knihkupec pro své nové působiště než dominikánskou katedrálu ze třináctého století? Vysoká chrámová loď nabízí hojnost prostoru pro knihovnu sahající do výšky dvou poschodí, která se táhne po celé její délce a vytváří kontrast s okolní gotickou kamennou architekturou.

Nákupní terapie může být posvátným zážitkem.

Knihkupectví Selexyz
Dominicanen.
Maastricht, Nizozemí
EVELYNE MERKX, MERKX
+ GIROD

12 Mohou sutiny vyprávět nový příběh?

Sutiny z přírodních katastrof našly příznačně nové využití při stavbě muzea v Číně. Projektanti použili trosky, které byly pozůstatkem předchozích zemětřesení, na fasádu této budovy, jejíž výstavbu si objednalo město Ning-po. Tímto způsobem se architektonická vize stává ikonou minulosti, jež zároveň propaguje ideál udržitelnosti spočívající ve využití existujících materiálů pro naše stávající potřeby.

Cihly nepodléhají zkáze.

Muzeum v Ning-po.
Ning-po, Čína
WANG ŠU

13 Může být ošklivost krásná?

Newtown Creek je největší ze čtrnácti čističek odpadní vody v New York City. Město mohlo dát přednost čistě funkčnímu projektu, namísto toho se však rozhodlo investovat čtyři a půl miliardy dolarů do rekonstrukce zastaralého a ekologicky nevyhovujícího zařízení na úpravu odpadní vody, když se přiklonilo k projektu, jenž bere ohled na charakter okolní rezidenční zástavby. Ve spolupráci s týmem, jehož členy byli umělci pracující se světlem a environmentální sochař, vytvořili projektanti komplex, jenž dal s pomocí formy, materiálu a barvy vzniknout nápadité vizuální kompozici.

Čistírna odpadních
vod Newtown Creek
Wastewater. Brooklyn,
New York, USA
ENNEAD ARCHITECTS

Industriální architektura nemusí už nic skrývat.

14 Povečeřeli byste v kanalizační rouře?

Člověk na to zkrátka nesmí myslet! Prefabrikované betonové roury naskládáné jedna na druhou, které jsou běžně používány pro odvádění odpadní vody, se stávají efektním, sochařským přístavkem k již existující restauraci. Roury vyložené dřevem nabízejí hostům intimní jídelní boxy a v kolemjdoucích vzbuzují pocit voyerismu.

Hotel Prahnan.
Melbourne, Austrálie
TECHNÉ ARCHITECTS

Funkce se odvozuje od formy.

15 Kolik byste byli ochotni zaplatit za nocleh v továrně?

Přestavba továren na módní hotely není dnes ve světě ničím neobvyklým – toto je však obzvlášť pozoruhodný případ zrenovované architektury, která vdechla nový život někdejšímu industriálnímu prostředí. Na březích řeky East River v Brooklynu projektanti obnažili a zrestaurovali budovu z cihel, litiny a dřevěných trámů a výsledkem je tříasedmdesát pokojů pro hosty. Střešní nástavba chytře využívá své vnější podobnosti s továrními okny a nabízí panoramatický výhled na siluetu Manhattanu, přičemž se sama stává viditelnou dominantou siluety Brooklynu.

**Dopřej si odpočinek s vědomím,
že jsi víc v kurzu než ostatní.**

Hotel Wythe. Brooklyn,
New York, USA

MORRIS ADJMI ARCHITECTS

